

Provinciale Staten

Clustercode	FIN	Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	DOC-00912021	Maastricht	12 mei 2026
Bijlage(n)	1	Verzonden	13 mei 2026

Onderwerp

G-26-017 Statenvoorstel inzake Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027

Geachte Staten,

In de bijlage treft u het Statenvoorstel “Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027” aan. De opzet van de P&C documenten heeft een verandering ondergaan. Op basis van de evaluatie van de P&C cyclus in de controlecommissie begin dit jaar hebben wij de voorjaarsnota opgesplitst in een Kaderbrief en een Voorjaarsrapportage.

[Strategisch perspectief nu in de Kaderbrief](#)

De Kaderbrief 2027 vormt het strategisch perspectief in de jaarlijkse P&C-cyclus van de Provincie Limburg en blikt vooruit op de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen voor 2027. Gedeputeerde Staten verwerken de hoofdlijnen uit de brief, aangevuld met eventuele resultaten van het debat over de brief, in het voorstel voor de Begroting 2027. De Kaderbrief vormt daarmee de opmaat naar de nieuwe Begroting 2027. De Kaderbrief zelf bevat geen financiële voorstellen. Financiële voorstellen voor 2026 worden in de Voorjaarsrapportage gedaan en voor 2027 in de laatste begroting van dit college.

Daar waar in 2026 de nadruk ligt op uitvoering en realisatie, staat 2027 in het teken van afronding van de huidige Statenperiode en de start van een nieuwe. Het aantal nieuwe initiatieven zal dan ook beperkt zijn. Dat maakt dat deze Kaderbrief een beleidsarm karakter heeft. Daarom hebben we dit jaar gekozen voor de vorm van een brief.

[Een compactere Voorjaarsrapportage met meer focus](#)

In de nieuwe opzet van de Voorjaarsrapportage presenteren we uitsluitend die informatie die voor PS van direct belang is. We richten ons op kernpunten: de belangrijkste resultaten, eventuele relevante afwijkingen en de effecten op het afgesproken jaarresultaat. Algemene teksten, stoplichten en indicatoren zijn niet meer of beperkt opgenomen in het document.

Indicatoren, met de meest actuele meetwaarden, zijn op ons P&C Portaal digitaal raadpleegbaar in de P&C beleidsmonitor voorjaar 2026. Op deze manier houden we de rapportage beknopt, helder en beter leesbaar voor uw Staten.

Wij sturen de begroting bij: actualiseren, faseren en intensiveren

In financiële zin sturen wij de begroting bij in deze Voorjaarsrapportage. Zo actualiseren wij de budgetten waar dat nodig is en stellen we op onderdelen voor om beleid te intensiveren. Dat betekent dat er extra middelen nodig zijn omdat de programmareserves niet toereikend zijn. Daarbij zetten wij het meerjarige begrotingsresultaat in om dit financieel te dekken. De begroting en meerjarenraming blijven hierbij structureel sluitend. De financiële effecten zijn verwerkt in de 6e begrotingswijziging 2026, welke is opgenomen in de rapportage.

Herijking provinciefonds: geen nieuwe informatie

Op het moment van publicatie van het Statenvoorstel is nog steeds niet duidelijk of het proces van herijking wordt afgerond voor de termijn van de meicirculaire 2026. Zodra er nieuwe informatie is rondom dit majeure risico voor onze begroting, zullen wij deze zo spoedig mogelijk met uw Staten delen.

P&C Portaal

Alle informatie kunt u terugvinden in onze digitale documenten. Deze treft u aan op het P&C Portaal: limburg.begrotingsapp.nl

Een analoge versie van de Kaderbrief treft u tevens, vanwege grafische (on)mogelijkheden aan in de bijlage van dit Statenvoorstel. Het indienen van schriftelijke vragen over de Voorjaarsrapportage 2026 dient digitaal te gebeuren in Pepperflow op de voor u gebruikelijke wijze. Een handleiding is opgenomen in de bijlage.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Statenvoorstel

Financiën

Onderwerp Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027
G-nummer G-26-017

Onderwerp

Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027

Samenvatting

Op basis van de evaluatie van de P&C cyclus in de controlecommissie van 30 januari jl. heeft GS besloten de opzet van de Voorjaarsnota te wijzigen en te splitsen in een Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027.

Met de Voorjaarsrapportage 2026 geven wij tussentijds richting aan het beleid en wordt de programmabegroting 2027 bijgesteld. De Voorjaarsrapportage presenteert de voortgang in het programma, ontwikkelingen en prioriteiten voor de tweede helft van 2026, eventuele afwijkingen en de effecten daarvan op het afgesproken jaarresultaat en de financiële consequenties. Deze rapportage ligt ter vaststelling voor.

Daarnaast kijken wij vooruit naar de ontwikkelingen in 2027, zowel inhoudelijk als vanuit financieel perspectief. Dit is opgenomen in de Kaderbrief 2027. Het college legt de bijgevoegde “Kaderbrief 2027” ter kennisname aan u voor en verwerkt de hoofdlijnen uit de brief, aangevuld met eventuele resultaten van het debat over de brief, in het Statenvoorstel voor de Programmabegroting 2027. De Kaderbrief vormt daarmee de opmaat naar de nieuwe Programmabegroting 2027.

Tenslotte kunt u ook kennis nemen van een geactualiseerde versie van de P&C Beleidsmonitor (voorjaar 2026).

Financiële consequenties Voorjaarsrapportage 2026

De financiële consequenties van de Voorjaarsrapportage 2026 zijn verwerkt in de 6^e Begrotingswijziging 2026 inclusief meerjarenraming. Deze begrotingswijziging ligt elke eveneens ter vaststelling voor.

Hierin is een vraag naar nieuwe middelen opgenomen van in totaal € 50,29 mln., bestaande uit € 27,86 mln. aan nieuwe eigen middelen, € 18,73 mln. aan inzet specifieke uitkeringen en bijdragen van derden. Daarnaast storten wij in 2026 € 11,95 mln. in de risicoreserve Sturing in Samenwerking.

Een deel van deze voorstellen valt buiten de door uw Staten vastgestelde financiële kaders. Deze voorstellen worden daarom expliciet aan uw Staten ter besluitvorming voorgelegd omdat deze uit het begrotingsresultaat worden gedekt. Per saldo heeft de voorjaarsrapportage onderstaand effect op het begrotingsresultaat:

X € 1 mln.

	B2026	B2027	B2028	B2029
Resultaateffect	5,94	5,27	3,60	3,51

Op basis van de Voorjaarsrapportage 2026 bedraagt het begrotingsresultaat 2026 € 27,84 mln. Dit na verwerking van de diverse Statenvoorstellen (met resultaatimpact) die reeds aan uw Staten zijn verzonden. Dit betreft:

- Jaarstukken 2025 (BW5-2026);
- Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein (BW9-2026);
- Propositie euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarkt (BW10-2026)

Na verwerking van de voorstellen blijft de begroting structureel sluitend.

Voorstel

Provinciale Staten besluiten:

1. De Voorjaarsrapportage 2026 vast te stellen conform de volledige website <https://limburg.begrotingsapp.nl>
2. In te stemmen met de in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen voorstellen voor nieuwe middelen ten laste van het begrotingsresultaat 2026-2030:
 - a. € 196.000 dekking voor Monitoringssystematiek geluidproductieplafond provinciale wegen
 - b. € 240.100 dekking voor procesmiddelen Novex De Peel
 - c. € 150.000 dekking voor procesmiddelen uitvoering kennisfunctie mijnbouwschade
 - d. € 2.975.000 dekking voor het uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027
 - e. € 1.053.820 dekking voor indexering van de decentralisatie-uitkering restauratiemiddelen
 - f. € 550.000 Groeiplan Noord- en Midden Limburg
 - g. € 924.932 structurele dekking voor Coöperatie Erfgoed Limburg
 - h. € 1.750.000 dekking voor eenmalige ondersteuning kleine musea (motie 3233)
 - i. € 1.338.879 structurele ophoging subsidie Huis voor de Kunsten (motie 3233)
 - j. € 1.430.000 dekking voor Eren & Herdenken en Vrijheid & Democratie 2026, 40 jaar Huis van de democratie
3. In te stemmen met de in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen:
 - a. 6e Begrotingswijziging 2026;
 - b. Investeringsbesluiten;
 - c. instellingsbesluit "egalisatiereserve-OV concessie.
4. Kennis te nemen van de Kaderbrief 2027;
5. Kennis te nemen van de P&C Beleidsmonitor 2026.

Aanleiding en bestuurlijke context

De opzet van de P&C documenten heeft een verandering ondergaan. Op basis van de evaluatie van de P&C cyclus in de controlecommissie van 30 januari jl. heeft GS besloten de opzet van de Voorjaarsnota te wijzigen en te splitsen in een Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027. ¹.

In de nieuwe opzet van de Voorjaarsrapportage presenteren we uitsluitend die informatie die voor PS van direct belang is in 2026. We richten ons op kernpunten: de voortgang in het programma, ontwikkelingen en prioriteiten voor de tweede helft van 2026, eventuele afwijkingen en de effecten daarvan op het afgesproken jaarresultaat en de financiële consequenties. Dit alles vertaald in een financiële bijstelling van de Programmabegroting 2026 (6^e Begrotingswijziging 2026).

¹ Beoogd was een kadernota, maar gelet op de beperkte resterende tijd in deze Statenperiode en het beleidsarme karakter heeft dit de vorm van een Kaderbrief gekregen.

Algemene teksten, stoplichten en indicatoren zijn niet meer opgenomen in het document. Indicatoren, met de meest actuele meetwaarden, zijn op ons P&C Portaal digitaal raadpleegbaar in de P&C beleidsmonitor voorjaar 2026. Op deze manier houden we de rapportage beknopt, helder en beter leesbaar voor uw Staten.

In de Kaderbrief 2027 richten we ons op de belangrijkste ontwikkelingen die richting de Programmabegroting 2027 van belang zijn. Hiermee schetsen we de politiek-bestuurlijke koers waarover wij graag met uw Staten in debat willen gaan. In de Kaderbrief zelf worden geen financiële besluiten voorgelegd.

Onderstaande afbeelding laat zien wat en wanneer in de P&C cyclus ter vaststelling voorligt. In dit voorstel is de Voorjaarsrapportage 2026 aan de orde, betrekking hebbend op dienstjaar 2026. Daarnaast richten we de blik vooruit op de programmabegroting 2027.

Naast de reguliere P&C documenten bieden wij tussentijds separate Statenvoorstellen aan waarbij het vooral om voorstellen gaat met majeure financiële of inhoudelijke impact waarbij er geen of onvoldoende kaders van uw Staten aanwezig zijn.

Bevoegdheid

Provinciale Staten stellen de Voorjaarsrapportage vast in lijn met de vigerende Financiële verordening.

Beoogd resultaat

Vaststellen van de Voorjaarsrapportage 2026 inclusief de voorstellen voor nieuwe middelen ten laste van het begrotingsresultaat 2026. Kennisnemen van de Kaderbrief 2027 en de actuele meetwaarden van indicatoren in de P&C Beleidsmonitor Voorjaar 2026.

Argumenten

1. De Voorjaarsrapportage 2026 vaststellen

- *De Voorjaarsrapportage 2026 is zowel beleidsmatig als financieel gebaseerd op de beleidskaders.*

De beoogde doelen en resultaten zijn afgeleid uit de vigerende, door PS vastgestelde beleidskaders, inclusief aangenomen amendementen en moties.

- *Voor de uitvoering van het bestaande beleid in 2026 zijn de programmareserves ingezet.*

In het financiële kader van de Voorjaarsrapportage 2026 en in de financiële toelichtingen bij de programma's is dit nader toegelicht.

- *Inzet van het begrotingsresultaat is nodig.*

Daar waar actuele ontwikkelingen nieuwe budgetruimte vragen is eerst gekeken of er binnen de huidige programmareserves nog ruimte aanwezig is. Voor de voorstellen, zoals opgenomen in beslispunt 2 a t/m i en verwerkt in de Voorjaarsrapportage, is geen ruimte in de programmareserves beschikbaar en wordt het (meerjarige) begrotingsresultaat als dekkingsmiddel ingezet.

- *De financiële positie is gezond. Er is voldoende financiële ruimte voor de voorstellen voor nieuwe middelen t.l.v. het begrotingsresultaat.*

De Voorjaarsrapportage 2026 ligt ter vaststelling voor met een begroot resultaat van € 27,84 mln². De programmabegroting 2026 blijft structureel sluitend net als de meerjarenraming. Er is voldoende weerstandsvermogen en er is sprake van een ruime onbenutte belastingcapaciteit (€ 89,1 mln. in 2026). Wel blijft de meerjarenraming onzeker. Dit als gevolg van het niet afgeronde proces rondom de herijking provinciefonds.

- *Vanuit financieel perspectief wordt voldaan aan wet- en regelgeving.*

De Voorjaarsrapportage 2026 is opgesteld op basis van het BBV en op dezelfde wijze opgebouwd als de Programmabegroting.

2. De in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen budgetvoorstellen ten laste van het begrotingsresultaat 2026-2030:

Ten aanzien van onderstaande budgetvoorstellen merken wij op dat de bestaande programmareserves ter uitvoering van de beleidskaders geen of onvoldoende ruimte bieden om deze voorstellen financieel te kunnen dekken.

² Dat is inclusief Jaarstukken 2025 (BW5-2029), Verduurzaming Chemelot Multimodale Corridor Haven Stein (BW9-2026) en Propositie euregionale kennis, onderwijs en arbeidsmarkt (BW10-2026). Dit betreft voorstellen met impact op het begrotingsresultaat, reeds aangeboden aan uw Staten.

2a. Monitoringssystematiek geluidproductieplafond provinciale wegen € 196.000

De Provincie heeft als wettelijke taak om een geluidproductieplafond (gpp) voor provinciale wegen vast te stellen. Daarom moet het geluid afkomstig van de provinciale weg worden gemonitord, de claims op de beschikbare geluidruimte bij worden gehouden (geluidboekhouding) om aanpassingen in het provinciale wegennet in het gpp te moeten doorvoeren. Voor deze taken is een goed werkend monitorings- registratiesysteem noodzakelijk. Voor de ontwikkeling en de initiële implementatie van dit systeem wordt voorgesteld van in totaal € 196.000. Dit budget is verdeeld over een periode van 5 jaar. Deze middelen zijn in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder begrotingsprogramma 4. Nieuwe energie en schoon leefmilieu, en specifiek onder 421 Leefmilieu. Het draagt ook bij aan het begrotingsprogramma 7. Een bereikbaar en toegankelijk Limburg, doelstelling 7.2 Openbaar vervoer en wegbeheer.

2b. Procesmiddelen Novex De Peel € 240.100

Provincie Limburg werkt samen met Provincie Noord-Brabant, de waterschappen Limburg en Aan en Maas, de gemeenten in de regio's Noord Limburg, Midden Limburg, Noord Oost Brabant en Zuid Oost Brabant en het Rijk in het NOVEX-gebied De Peel. Ook is een bredere coalitie met de streek (bedrijven en maatschappelijke organisaties) in opbouw. 2026 is een zeer belangrijk jaar voor NOVEX de Peel. Dit jaar moet onder andere de slag gemaakt worden naar de uitvoering. Door de sleutelthema's op te werken naar kansrijke projecten(coalities) samen met de streek, door een goed voorstel voor het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) te maken, uitvoering te geven aan de € 300 miljoen uit het Startpakket Nederland van het slot (SOK 300) en door de NOVEX-samenwerkingsovereenkomst (SOK NOVEX) te actualiseren. Dit cruciale jaar vraagt om extra inzet van mensen en middelen in 2026. De NOVEX-partners brengen deze bij elkaar. Deze middelen zijn in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder begrotingsprogramma 5. Leefbare steden en dorpen, en specifiek onder product 5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte.

2c. Procesmiddelen uitvoering kennisfunctie mijnbouwschade € 150.000

Met het voorstel kan de provincie Limburg haar regierol vervullen bij de aanpak van mijnbouwschade en de opbouw van de kennisinfrastructuur. Binnen het beleidskader Provincie midden in de samenleving werkt de provincie in het kader van de voormalige steenkoolwinning aan de versterking van I3ML, dat sinds 2026 fungeert als centraal loket voor mijnbouwschade. Omdat het Rijk verantwoordelijk is voor schadeafhandeling, de gemeenten voor verduurzaming en de provincie voor de kennisinfrastructuur, zijn middelen nodig voor onderzoek naar kennisbehoeften, het organiseren van samenwerking en werkbezoeken, lobby richting Rijk en EU, en programmatische coördinatie. Deze activiteiten zijn essentieel om versnipperde kennis te verbinden, beleid te onderbouwen en proceskansen te benutten, en worden geraamd op in totaal €150.000 tot het einde van de huidige Statenperiode. Deze middelen zijn in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder begrotingsprogramma 5. Leefbare steden en dorpen, en specifiek onder product 5.1.4 bodem en ondergrond.

2d. Uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027 € 2.974.750

U wordt voorgesteld, op basis van voortschrijdend inzicht en het Uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027, aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor de onderwerpen:

- (1) Digitalisering en corpusvorming Limburgse taal in de periode tot 2030. Het totaal benodigde budget bedraagt € 2.250.000.
- (2) Inzet (uitvoeringscapaciteit) voor € 724.750. Dit is ten eerste voortkomend uit de adviezen van de onafhankelijke adviescommissie van GS, de 'Actiecommissie Òngerwaeg nao deil III'. Deze adviezen hebben betrekking op wat er nodig is om in 2030 een kansrijke propositie bij het Rijk te kunnen neerleggen ten aanzien van het erkennen van het Limburgs onder status III van het Europees handvest voor regionale talen.

Ten tweede betreft het inzet gemoeid met de in de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeide politiek-maatschappelijke belangstelling voor het onderwerp Limburgse taal.

De inzet van de middelen volgt de volgende fasering: € 558.250 in 2026, € 1.266.500 in 2027, € 650.000 in 2028 en € 500.000 in 2029. Inzet draagt bij aan onderstaande doelindicator:

- D47a: Aantal en soort door Provincie Limburg ondersteunde initiatieven gericht op het behoud van het Limburgs.

Deze middelen zijn in de rapportage Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder Begrotingsprogramma 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen van de Programmabegroting 2026, en specifiek onder product 6.1.1 Cultuur

2e. Indexering van de decentralisatie-uitkering restauratiemiddelen monumenten € 1.053.820

Normaal worden decentralisatie-uitkeringen niet geïndexeerd vanwege het incidentele karakter. Op basis van de herijkte 'Bestuurlijke afspraken Erfgoed' met het rijk voor de periode 2026 en verder wordt voorgesteld de provinciale budgetten, gefund uit de ontvangen decentralisatie-uitkering voor monumenten jaarlijks te indexeren, omdat dat recht doet aan de stijgende bouwkosten bij het restaureren van monumenten. Het Rijk zal op basis van de bestuurlijke afspraken de decentralisatie-uitkering ten behoeve van de restauratie van niet woonhuizen en groene monumenten voortzetten. In de periode 2026-2030 kost het voorstel ruim € 1,05 mln. verdeeld over 5 jaar. De 'Bestuurlijke afspraken Erfgoed' en die hierin opgenomen afspraken voor restauratie van monumenten zijn verwerkt in Begrotingsprogramma 6. 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen', product 6.2.1 Erfgoed in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026.

2f. Nadere subsidieregels Groeiplan Noord- en Midden-Limburg (2027) € 550.000

De middelen voor het Groeiplan Noord- en Midden-Limburg zijn voor de jaren 2025-2027 reeds beschikbaar gesteld in het Beleidskader 2024-2027 Cultuur en Erfgoed voor iedereen. Voor het jaar 2028 dient het subsidieplafond verhoogd te worden met € 550.000,-. Om de continuïteit van deze regeling voor de gehele looptijd te waarborgen dient daarom in 2027 dit extra budget beschikbaar te worden gesteld.

De regeling loopt tot en met 2028 om aansluiting op de cadans van de meerjarige provinciale subsidieregeling Nadere subsidieregels Culturele Infrastructuur 2025-2028 te realiseren en daarmee de versterking van de culturele infrastructuur in Noord- en Midden-Limburg toekomstbestendig te maken. De financieringsmogelijkheden voor aanvragers uit Noord- en Midden-Limburg sluiten zo namelijk aan op de nieuwe culturele infrastructuur regeling welke loopt vanaf 2029.

Deze middelen zijn in de rapportage Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder Begrotingsprogramma 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen van de Programmabegroting 2026, en specifiek onder product 6.1.1 Cultuur

2g. Structurele dekking voor Coöperatie Erfgoed Limburg € 924.932 en

2h. € 1.750.000 dekking voor eenmalige ondersteuning kleine musea

Met beide voorstellen (2g en 2eh stellen wij voor om middelen beschikbaar te stellen voor uitvoering van de [Gewijzigde Motie 3233 Absil c.s. inzake kleine musea](#).

Het betreft het structureel maken van € 200.000 per jaar voor de Coöperatie Erfgoed Limburg en dit te dekken uit het meerjarig begrotingsresultaat, en het eenmalig ter beschikking stellen van € 1.750.000 mln. voor het versterken van kleinere musea.

Deze middelen zijn in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder Begrotingsprogramma 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen van de Programmabegroting 2026, en specifiek onder product 6.1.1 Cultuur en 6.2.1 Erfgoed, monumenten en Archeologie.

De structurele dekking voor Coöperatie Erfgoed Limburg raakt alle jaarschijven, terwijl de ondersteuning alleen 2026 raakt.

2i. Structurele ophoging subsidie Huis voor de Kunsten € 1.338.879

Het Huis voor de Kunsten Limburg (HKL) is, conform provinciaal cultuurbeleid, de provinciale steunfunctie voor de amateurkunsten en erfgoedsector. De Provincie Limburg verleent jaarlijks, op basis van werkplannen, een exploitatiesubsidie aan HKL om zich in te zetten voor het versterken en ondersteunen van deze sectoren, waar onder meer een deel van het culturele verenigingsleven onder valt. Na enkele jaren van het indienen van een negatieve begroting door HKL is in Q2 2025 door de Provincie een opdracht versterkt aan een externe onderzoeker om een objectieve analyse te maken van hoe de steunfunctie van HKL kan worden uitgevoerd binnen de beschikbare middelen. Het onderzoek heeft uitgewezen dat er sprake is van een structureel tekort bij HKL wanneer ze op gelijke wijze invulling geven aan de huidige steunfunctie. Om de continuïteit van de steunfunctie te borgen wordt voorgesteld de jaarlijkse exploitatiesubsidie vanaf 2026 te verhogen met € 240.000 en dat bedrag jaarlijks te indexeren. In de periode 2026-2030 telt dit op tot een bijdrage van bijna € 1,35 mln.

Deze middelen zijn in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026 verantwoord onder Begrotingsprogramma 6 Cultuur en erfgoed voor iedereen van de Programmabegroting 2026, en specifiek onder product 6.2.1 Erfgoed, monumenten en Archeologie. Het voorstel draagt bij aan de doelindicatoren: D_45a Aantal Limburgse basisschoolleerlingen dat op school in aanraking is gekomen met cultureel aanbod en D49a Vrijwilligers betrokken bij de instandhouding en/of levend houden van erfgoed met provinciale ondersteuning.

2j. Eren & Herdenken en Vrijheid & Democratie 2026, 40 jaar Huis van de democratie € 1.430.000

In de jaren 2024-2025 is 80 jaar vrijheid uitgebreid herdacht en is de aandacht voor educatie over democratie en vrijheid sterk geïntensiveerd. De actualiteit laat zien dat het ná de viering van 80 jaar vrijheid ook heel belangrijk is om structureel extra aandacht te geven en een verbinding te leggen met (educatie over) democratie en rechtstaat. Met extra middelen voor democratie en vrijheid kunnen we extra activiteiten aanbieden die een eerste aanzet geven voor een duurzame provinciale lijn rondom herdenken, democratie en vrijheid in dat kader. Deze extra activiteiten zijn:

- Uitrol project Prinsjesdag 2026 in de regio (gevraagde bijdrage 450.000,-) en 2027 (480.000,-)
- Loket D Limburg (gevraagde bijdrage 300.000,- t.b.v. Vfonds)
- Viering 40 jaar bestaan Gouvernement aan de Maas als huis van de democratie (gevraagde bijdrage 200.000,-)

De middelen zijn opgenomen in het voorstel Voorjaarsrapportage 2026 in Begrotingsprogramma 8 Provincie Midden in de Samenleving, product 8.2.4 Externe relaties en Public Affairs.

3. De in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen 6^e Begrotingswijziging 2026 vaststellen inclusief de investeringsbesluiten.

3a. De 6^e Begrotingswijziging 2026

Alle mutaties in de Voorjaarsrapportage 2026, inclusief de onder beslispoint 2 opgenomen inzet van het begrotingsresultaat zijn verwerkt in de 6^e Begrotingswijziging 2026 en bijhorende meerjarenraming. Deze begrotingswijziging is ook opgenomen in de Voorjaarsrapportage 2026. Na verwerking van de voorstellen is nog steeds sprake van een structureel sluitende Programmabegroting 2026 en meerjarenraming. De meerjarenraming 2027-2030 vormt tevens het startpunt van de nieuwe Programmabegroting 2027, waarvoor een aantal belangrijke ontwikkelingen zijn opgenomen in de Kaderbrief 2027.

3b. Investeringsbesluiten

De in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen investeringsbesluiten (onderdeel Financieel voorstel in de rapportage) vragen net als de begrotingswijziging een formeel beslispoint. Het betreft:

- Reguliere investeringen in laptops (€ 79.000);
- Het neerwaarts bijstellen van het krediet N270 Via Venray met € 13 mln. Zoals in VGR12 van het IPML aangegeven, is het infrastructurele project N270 Via Venray fase 1 versoberd en gesplitst in een fase 1A en 1B. Voor fase 1B is een nieuwe realisatieovereenkomst ondertekend. Deze Fase 1B bestaat uit een aantal kleine maatregelen.
- Verduurzaming van het Limburgs museum € 260.000 voor het plaatsen van zonnepanelen.

3c. Instellingbesluit 'Egalisatiereserve-OV concessie'

Voorgesteld wordt een Egalisatiereserve 'OV concessie' in te stellen. Het doel van deze reserve is de lasten van de OV-concessie gelijkmatig te verdelen over de jaren, waarbij overschotten van het budget in enig jaar aan de reserve worden toegevoegd en tekorten in een ander jaar aan de reserve worden onttrokken. Voor meer informatie wordt verwezen naar het in deze Voorjaarsrapportage opgenomen instellingsbesluit (onderdeel Financieel voorstel in de rapportage).

Kennisnemen van de Kaderbrief 2027 en P&C Beleidsmonitor

Naast bovenstaande voorstellen treft u de Kaderbrief 2027 aan en de P&C Beleidsmonitor voorjaar 2026 aan.

Kaderbrief 2027

De Kaderbrief 2027 vormt het strategisch perspectief in de jaarlijkse P&C-cyclus van de Provincie Limburg en kijkt vooruit op de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen voor 2027. Gedeputeerde Staten verwerken de hoofdlijnen uit de brief, aangevuld met eventuele resultaten van het debat over de brief, in het voorstel voor de Programmabegroting 2027. De Kaderbrief 2027 vormt daarmee de opmaat naar de nieuwe Programmabegroting 2027.

De Kaderbrief zelf bevat geen financiële voorstellen. Financiële voorstellen voor 2026 zijn opgenomen in de Voorjaarsrapportage gedaan en financiële voorstellen voor 2027 worden opgenomen in de laatste programmabegroting 2027.

Daar waar in 2026 de nadruk ligt op uitvoering en realisatie, staat 2027 in het teken van afronding van de huidige Statenperiode en de start van een nieuwe Statenperiode. Het aantal nieuwe initiatieven zal dan ook beperkt zijn. Dat maakt dat deze Kaderbrief een beleidsarm karakter heeft. Daarom hebben we dit jaar gekozen voor de vorm van een brief in plaats van een Kadernota.

P&C Beleidsmonitor Voorjaar 2026

Aanvullend kunnen Provinciale Staten in de 'P&C Beleidsmonitor voorjaar 2026' alle indicatoren volgen die inzicht geven in de voortgang op beleidskaders en uitvoering van de begroting. Deze publicatie laat de meest actuele meetwaarden zien.

Risico's en kanttekeningen

Ondanks een structureel sluitende begroting en een gezonde financiële positie, dreigt nog altijd de herijking van het provinciefonds en de daaruit volgende korting. De precieze impact is nog steeds niet bekend. Dit vormt daarmee een risico van materieel belang.

Zodra de impact bekend is, zullen wij uw Staten hierover informeren en voorstellen doen om de begroting bij te sturen.

Daarnaast zien we dat zowel intern als externe uitvoeringskracht onder druk staat. Dit vormt een risico voor het succesvol invullen van onze ambities.

Financiën

Zie Voorjaarsrapportage 2026.

Communicatie

De P&C documenten zijn openbaar en in te zien op limburg.begrotingsapp.nl of via de provinciale website: www.limburg.nl

Vervolg

Het volgende P&C product voor de cyclus 2026 is de Najaarsrapportage 2026. Voor de cyclus 2027 is dat de programmabegroting 2027.

Naast de reguliere P&C documenten bieden wij tussentijds separate Statenvoorstellen aan waarbij het vooral om voorstellen gaat met majeure financiële of inhoudelijke impact waarbij er geen of onvoldoende kaders van uw Staten aanwezig zijn.

Bijlage(n)

Kaderbrief 2027

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN LIMBURG**

No: G-26-017

Onderwerp: Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027

Provinciale Staten van Limburg;
gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten van Limburg van 12 mei 2026
besluiten:

Provinciale Staten besluiten vast te stellen:

1. de Voorjaarsrapportage 2026 conform de volledige website
<https://limburg.begrotingsapp.nl>
2. De in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen budgetvoorstellen ten laste van het begrotingsresultaat 2026-2030:
 - a. € 196.000 dekking voor Monitoringssystematiek geluidproductieplafond provinciale wegen
 - b. € 240.100 dekking voor procesmiddelen Novex De Peel
 - c. € 150.000 dekking voor procesmiddelen uitvoering kennisfunctie mijnbouwschade
 - d. € 2.975.000 dekking voor het uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027
 - e. € 1.053.820 dekking voor indexering van de decentralisatie-uitkering restauratiemiddelen
 - f. € 550.000 Groeiplan Noord- en Midden Limburg
 - g. € 924.932 structurele dekking voor Coöperatie Erfgoed Limburg
 - h. € 1.750.000 dekking voor eenmalige ondersteuning kleine musea (motie 3233)
 - i. € 1.338.879 structurele ophoging subsidie Huis voor de Kunsten (motie 3233)
 - j. € 1.430.000 dekking voor Eren & Herdenken en Vrijheid & Democratie 2026, 40 jaar Huis van de democratie
3. De in de Voorjaarsrapportage 2026 opgenomen:
 - a. 6^e Begrotingswijziging 2026
 - b. investeringsbesluiten
 - c. instellingsbesluit "egalisatiereserve-OV concessie.

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg in hun vergadering van 26 juni 2026

De heer mr. A.O.J. Pregled, griffier

De heer E.G.M. Roemer, voorzitter

Kaderbrief 2027

provincie
Limburg

Inleiding en positionering

De Kaderbrief vormt het strategisch perspectief in de jaarlijkse P&C-cyclus van de Provincie Limburg. Dit document fungeert als beschouwend product waarin wij halverwege het begrotingsjaar op hoofdlijnen vooruitblikken op de ontwikkelingen in 2027. De Kaderbrief vormt daarmee de inhoudelijke opmaat naar de Begroting 2027. Daar waar in 2026 de nadruk ligt op uitvoering en realisatie, staat 2027 in het teken van afronding en de start van een nieuwe Statenperiode. Het aantal nieuwe initiatieven zal beperkt zijn. Dat maakt dat deze Kaderbrief een beleidsarm karakter heeft.

Daar waar we in de Voorjaarsrapportage focussen op het lopende begrotingsjaar 2026, kijkt de Kaderbrief vooruit op de ontwikkelingen in 2027, zowel inhoudelijk als vanuit financieel perspectief. De Kaderbrief 2027 en de Voorjaarsrapportage 2026 leggen wij, inclusief de bijbehorende financiële besluiten, gebundeld aan Provinciale Staten voor. Aanvullend kunnen Provinciale Staten in de 'P&C Beleidsmonitor voorjaar 2026' alle indicatoren volgen die inzicht geven in de voortgang op beleidskaders en uitvoering van het coalitieakkoord.

Provinciale Staten stellen met de Voorjaarsrapportage 2026 de prioriteiten vast voor de laatste maanden in deze Statenperiode. De bijstelling van de Begroting 2026, die volgt uit de Voorjaarsrapportage wordt met het overkoepelend Statenvoorstel integraal gepresenteerd, zodat Provinciale Staten tijdig en goed geïnformeerd keuzes kunnen maken en hun budgetrecht kunnen uitoefenen. Ze nemen kennis van de Kaderbrief 2027. Gedeputeerde Staten verwerkt de hoofdlijnen uit deze brief, aangevuld met de resultaten van het debat over de brief, in het voorstel voor de Begroting 2027.

Vooruitblik op onze opgaven

Onzekere ontwikkelingen

We leven in een periode van grote mondiale dynamiek en onzekerheid. Internationale spanningen en handelsconflicten hebben een directe invloed op Limburg, zowel economisch als sociaalmaatschappelijk. Het vrije verkeer van goederen en de beschikbaarheid van grondstoffen, energiedragers en zeldzame metalen staan sterk onder druk. Deze situatie brengt enerzijds bedreigingen met zich mee: prijzen voor grondstoffen en energie stijgen, logistieke ketens worden verstoord en kostprijsstijgingen van bijvoorbeeld bouwmaterialen hebben gevolgen voor provinciale investeringen en projecten. Vooral infrastructuurprojecten en onderhoudswerkzaamheden komen hierdoor onder financiële druk te staan.

Anderzijds zorgt deze nieuwe realiteit ook voor strategische kansen: de urgentie tot het behalen van duurzaamheidsdoelen groeit, Europese industriepolitiek wordt belangrijker en de economische waarde van Limburg als industriële regio met een sterke logistieke positie neemt verder toe. Ook is in zowel Nederland als onze buurlanden een forse investeringsronde in defensie gaande met grote gevolgen voor onder meer onze maakindustrie als mobiliteitsopgaven. Het realiseren van strategische relevantie (en autonomie) en het behouden van hoogwaardige industrieën binnen Europa vergt echter aanhoudende inzet, flexibiliteit en samenwerking.

Onmisbaar is daarbij de aandacht voor de Limburgse beroepsbevolking. De verwachting is dat de beroepsbevolking in de toekomst krimpt. Immigratie is daarmee een noodzaak én een uitdaging voor Limburg. De juiste aandacht voor cultuurdragers, verstandige keuzes voor huisvesting, opleidingen en de menselijke maat in het gesprek over demografie en integratie vragen allen aandacht. Essentieel zijn ook investeringen op het gebied van innovatie, die nodig zijn om zowel de arbeidsproductiviteit te verhogen als de weerbaarheid van onze welvaart te versterken.

Impact op de Limburgse inwoners

Toch is het lastig de lange termijn impact van deze onzekere ontwikkelingen volledig te overzien. De macro-economische context maakt scherpe keuzes noodzakelijk. Kostenstijgingen en beperkte voorspelbaarheid in prijsontwikkelingen zijn uitdagingen waar wij als provincie tegenaan lopen. Dit vraagt continu om een robuust financieel beleid, met ruimte voor aanpassingen naar aanleiding van marktdynamiek, waarbij wij het maatschappelijk belang niet uit het oog verliezen. Immers, deze internationale en economische ontwikkelingen zijn niet slechts abstracte begrippen; ze hebben directe gevolgen voor de Limburgse samenleving en de mensen daarin. Onze inwoners staan centraal.

De impact op inwoners en gemeenschappen is merkbaar: de sterk stijgende prijzen en oplopende inflatie treffen veel inwoners. Vooral voor de kwetsbare huishoudens neemt de bestaansonzekerheid toe. Als Provincie voelen wij een verantwoordelijkheid om deze groepen te blijven ondersteunen via onze maatschappelijke organisaties en sociale agenda. Het versterken van sociale samenhang, toegankelijkheid van voorzieningen en het bieden van gelijke kansen zijn onverminderd speerpunten van het provinciaal beleid. Wij zetten in op integraal beleid, waarbij deze sociale opgaven in samenhang worden gezien met de fysieke opgaven van economie, wonen, het landelijk gebied, mobiliteit en energie. Deze ruimtelijke en fysieke opgaven vormen immers de randvoorwaarden voor de brede welvaart waarnaar we streven. Zo dragen we effectief bij aan leefbare, vitale gemeenschappen in alle delen van Limburg.

Stapeling van opgaven

Het samenspel tussen Rijk, provincie en gemeenten verandert. Met het recent gesloten landelijke coalitie-akkoord 'Aan de slag!' hopen wij op nieuwe beleidsstabiliteit, en rekenen wij op doorbraken binnen de grote nationale dossiers zoals de woningbouwopgave, stikstofproblematiek, netcongestie en klimaatadaptatie. Hiervoor zijn zes nationale task-forces in het leven geroepen, die voor de zomer met aanpakken moeten komen voor de grote opgaven van Nederland. Tegelijkertijd blijft de voor Limburg vanzelfsprekende blik over de grens in Den Haag onderbelicht. Ook worden steeds vaker complexe taken en verantwoordelijkheden bij provincies en gemeenten neergelegd, zonder dat daar altijd voldoende middelen, instrumenten of duidelijk uitgewerkte kaders tegenover staan. Wij spreken het nieuwe Kabinet hier dan ook nadrukkelijk op aan en willen duidelijkheid aan de voorkant over de uitvoerbaarheid en goede randvoorwaarden bij eventueel nieuwe taken. Daarbij trekken wij zij-aan-zij met de Limburgse gemeenten op. Dit legt nadruk op onze rol als middenbestuur: enerzijds de verbinding maken naar het Rijk, anderzijds oog hebben voor regionale en lokale behoeften en draagkracht.

De stapeling van beleidsopgaven – van het Rijk en uit onze eigen provinciale ambities – zorgt voor forse druk op onze uitvoeringskracht. De beschikbare capaciteit binnen de provinciale organisatie, maar ook bij de Limburgse gemeenten, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven, raakt steeds meer belast. In de overgang naar een nieuwe coalitieperiode is er dan ook sterke behoefte aan scherpe keuzes en heldere prioriteiten, om te blijven waarmaken wat wij beloven. Dat betekent ook stoppen met zaken die weinig effectief zijn of faseren in de tijd. En dat betekent ook scherp nadenken over je rolopvatting in relatie tot onze partners. Daarbij worden wij geconfronteerd met het gegeven dat bij nieuwe taken lang niet altijd de benodigde budgetten of aanvullende middelen worden geleverd. De oproep tot focus, het bewaken van realisme in de beleidswensen en terughoudendheid met de start van nieuwe ambities vormen belangrijke leidraden voor de resterende periode van het huidige college. Immers: de uitvoering van de gemaakte afspraken met uw Staten staat centraal.

Uitvoering, bestendinging en afronding

In onzekere tijden met geopolitieke spanningen en toenemende druk op de bestaanszekerheid voor velen, is vertrouwen een belangrijk centraal thema. De afgelopen jaren zien we dat het vertrouwen van Nederlanders in landelijke politiek onder druk staat en verder is gedaald. Tegen deze achtergrond zijn lokale en provinciale overheden voor veel burgers het meest nabije en toegankelijke niveau van bestuur. In Limburg is het opkomstpercentage bij de recente gemeenteraadsverkiezingen iets gestegen en bijna de helft van de inwoners stemde op lokale partijen. Deze cijfers onderstrepen het belang dat Limburgers hechten aan nabijheid en herkenbaarheid van het bestuur. Het vertrouwen dat inwoners in het provinciebestuur stellen, is echter geen vanzelfsprekendheid. Het vergt consequent waarmaken van afspraken en een heldere communicatie over wat wel en niet haalbaar is. Het afronden van ambities uit het coalitieakkoord, het nakomen van doelen en resultaten van de beleidskaders en het consequent rapporteren over de voortgang vormen bouwstenen voor betrouwbaar provinciebestuur dat ook resultaten boekt voor de Limburgers.

De Begroting 2027 zal dan ook, te midden van deze ontwikkelingen, in het teken van staan van bestendinging en afronding. Het is tijd om te oogsten.

Wij werken – ondanks de mondiale, Europese en nationale onzekerheden – aan een veerkrachtig, vitaal en toekomstbestendig Limburg, waarin sociale rechtvaardigheid, economische kracht en duurzaamheid hand in hand gaan met het versterken van vertrouwen tussen bestuur en samenleving.

Financiële vooruitblik

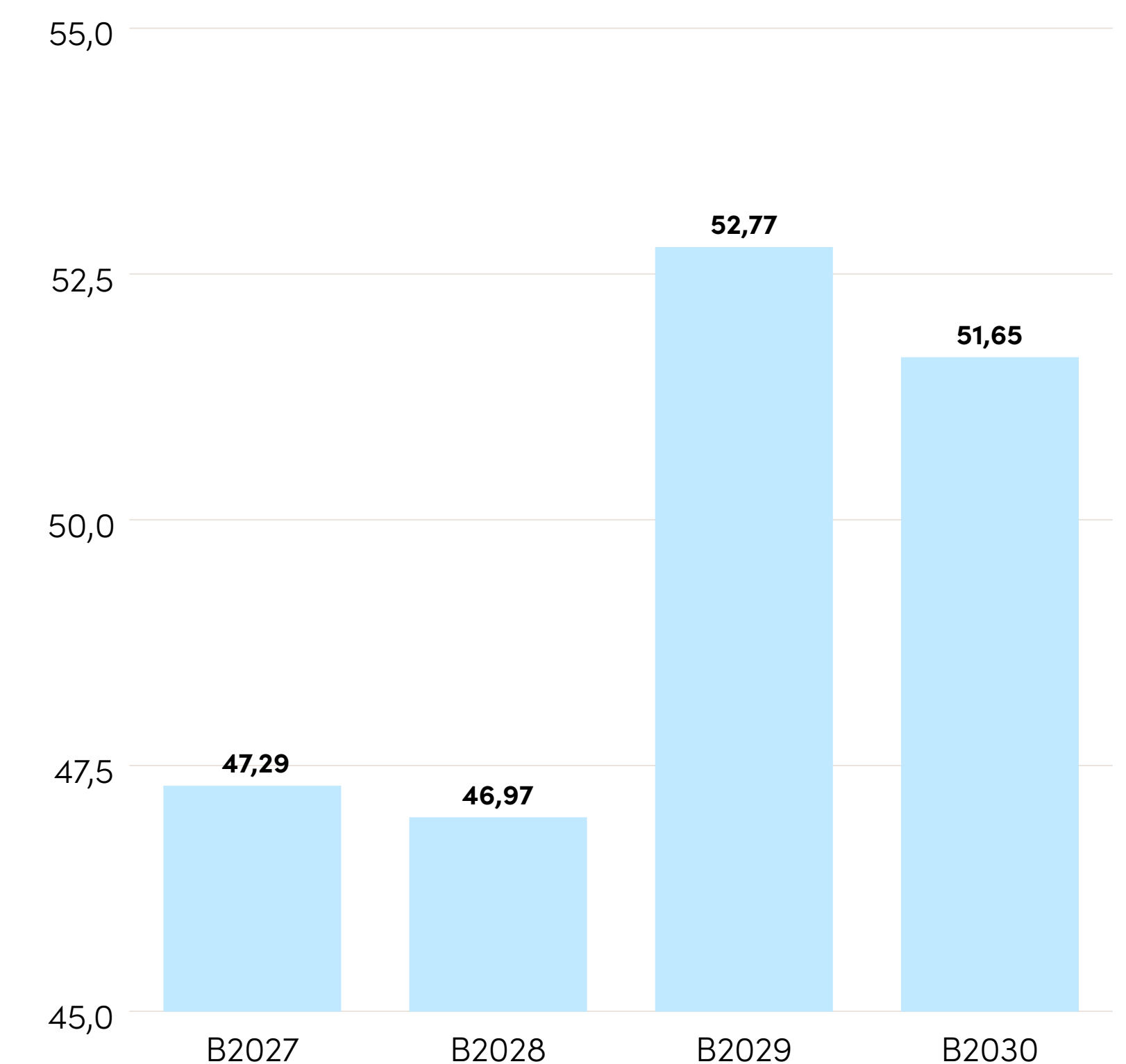
In deze kaderbrief worden geen financiële besluiten genomen maar signaleren wij een aantal relevante ontwikkelingen die de toekomstige begrotingsruimte kunnen beïnvloeden. De gevolgen van deze ontwikkelingen vertalen we, waar nodig, in de Begroting 2026 (via de Najaarsnota) of Begroting 2027.

Financieel perspectief

Met het einde van de Statenperiode in zicht, kiezen wij ervoor bij de Begroting 2027 terughoudend te zijn met nieuwe ambities. De focus ligt op het uitvoeren van de reeds met uw Staten gemaakte afspraken ten aanzien van het realiseren van de doelstellingen zoals opgenomen in onze beleidskaders.

In de grafiek zijn de verwachte begrotingsresultaten opgenomen, in lijn met de Voorjaarsrapportage 2026.

Begrotingsresultaat 2027-2030 (x mln.)

Financiële ontwikkelingen

Er is sprake van een toenemende druk op de structurele lasten door factoren als inflatie, stijgende cao-lonen en mogelijk toenemende kosten bij aanleg/onderhoud van infrastructuur. Geopolitieke ontwikkelingen spelen hierbij een belangrijke rol. Dit zal naar verwachting ook effect hebben op culturele en maatschappelijke instellingen die sterk afhankelijk zijn van provinciale subsidies.

Vanuit het Rijk verwachten we juist een substantiële korting op onze structurele inkomstenpost: het provinciefonds (ca. € 27 mln. structureel). Het proces van besluitvorming hierover loopt nog en leidt tot onzekerheid over de beschikbare middelen in het meerjarenperspectief. Onze voortdurende inzet is om de specifieke belangen van Limburg nadrukkelijk mee te laten wegen bij het ontwerpen van een nieuwe verdeelsystematiek. Ondertussen kent het Rijk steeds meer incidentele middelen toe in de vorm van SPUK's, terwijl taken structureel zijn en nieuwe of verzwaarde taken niet altijd voldoende extra budget krijgen.

Juridische, beleidsmatige en fiscale ontwikkelingen kunnen het financiële beeld verder beïnvloeden. Bijvoorbeeld door rechterlijke uitspraken, aangescherpte regelgeving of als gevolg van de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA), met name wanneer de eigen uitvoeringscapaciteit beperkt is. Hierdoor kunnen projecten vertragen en kunnen er onverwacht hoge kosten ontstaan.

Zoals gebruikelijk zullen wij in de Begroting 2027 onze budgetten indexeren. Op basis van de meicirculaire provinciefonds 2026, wordt er een herberekening uitgevoerd van de kapitaallasten en houden wij ook rekening met de verwachte nieuwe cao voor provincies.